Gemeente Borger-Odoorn

# M e m o

Exloo, 25-02-2022

| | |
|---|---|
| Bestemd voor: | De gemeenteraad |
| Afkomstig van: | Het college |
| Onderwerp: | Evaluatie dorpsbudgetten |

**Inleiding**
Op 4 november 2021 hebben de fracties van Gemeentebelangen, CDA, D66 en VVD een motie ingediend over de dorpsbudgetten. In de betreffende motie merken de partijen het volgende op over de dorpsbudgetten:

- De dorpsbudgetten zijn een goed voorbeeld van zelfvoorziening en zelfredzaamheid van onze dorpen;
- Er veel mooie en nuttige projecten kunnen worden gefinancierd met behulp van de dorpsbudgetten;
- Deze projecten een grote invloed hebben op het welzijn van onze inwoners, de saamhorigheid binnen onze dorpen en de uitstraling van de dorpen;
- De dorpsbelangenverenigingen en -stichtingen hebben aangetoond integer, eerlijk en doelgericht om te gaan met de jaarlijkse toekenning van de dorpsbudgetten;
- De dorpsbudgetten daarom structureel op de meerjarenbegroting zouden kunnen worden geplaatst.

Op basis van de bovenstaande argumenten wordt het college verzocht om de dorpsbudgetten te evalueren en te komen met een voorstel om de dekking van de dorpsbudgetten structureel op te nemen in de gemeentelijke begroting.

In deze memo wordt aangegeven op welke manier invulling is gegeven aan de motie op het gebied van de evaluatie van de dorpsbudgetten.

Het dekkingsvoorstel wordt op een later moment met de gemeenteraad gedeeld bij de behandeling van de Kadernota 2023.

**Werkwijze**
Om invulling te geven aan de motie is besloten om een enquête uit te zetten onder alle erkende Dorpsbelangen in de gemeente Borger-Odoorn. Met een enquête kan op relatief eenvoudige manier een goed beeld worden verkregen van de mening van de Dorpsbelangen over de meerwaarde en werkwijze van de dorpsbudgetten.

Tevens zegt dit ook iets over de manier waarop de inwoners de dorpsbudgetten hebben ervaren.

De respons op de enquête was hoog. Van de 18 erkende Dorpsbelangen hebben 16 Dorpsbelangen gereageerd.

Er is voor gekozen om een enquête uit te zetten met uitsluitend open vragen. De vragen hebben betrekking op alle elementen van de dorpsbudgetten, variërend van de werkwijze en de gekozen structuur tot de meerwaarde en verdeling van de gelden onder de Dorpsbelangen.

In de enquête zijn de volgende vragen gesteld:

1. Denkt u dat de dorpsbudgetten op een positieve manier hebben bijgedragen aan de leefbaarheid en inwonerparticipatie in uw dorp? Wilt u uw antwoord motiveren?

2. Denkt u dat u met het dorpsbudget projecten en activiteiten hebt kunnen realiseren die anders niet zouden worden gerealiseerd?

3. Is het proces rond het besteden en het verantwoorden van het dorpsbudget richting de achterban en de gemeente voldoende duidelijk en werkbaar?

4. Op welke punten zou dit eventueel verbeterd kunnen worden?

5. Het dorpsbudget wordt momenteel incidenteel beschikbaar gesteld door de gemeenteraad. Zou het een meerwaarde hebben als het dorpsbudget structureel wordt toegekend? Wilt u het antwoord motiveren.

6. Wat vindt u van de manier waarop de nota's bij de gemeente kunnen worden ingediend?

7. Wat vindt u van de opbouw van het dorpsbudget met een vast bedrag per Dorpsbelangen en variabel bedrag per inwoner?

8. Overige suggesties of opmerkingen

**Algemene opmerking**
In algemene zin hebben nagenoeg alle Dorpsbelangen aangegeven dat het Coronavirus een behoorlijke spelbreker is geweest voor een goede start van het werken met dorpsbudgetten. Kort nadat de dorpsbudgetten werden ingevoerd, dook het Coronavirus op en werd een groot deel van het sociaalmaatschappelijke leven in de dorpen stilgelegd. Veel geplande activiteiten en vergaderingen zijn niet doorgegaan en het verenigingsleven kwam nagenoeg stil te liggen.

Ook hebben een aantal Dorpsbelangen aangegeven dat het Coronavirus ervoor heeft gezorgd dat er relatief weinig aanvragen zijn binnengekomen bij de besturen van de Dorpsbelangen. Deze Dorpsbelangen hebben ervoor gekozen om de budgetten niet uit te geven maar op te sparen.

**Algemeen beeld**
Ondanks de negatieve invloed van het Coronavirus zijn de Dorpsbelangen enthousiast over de dorpsbudgetten. De Dorpsbelangen zien het beschikbaar stellen van de dorpsbudgetten tevens als een blijk van vertrouwen van de gemeente. Dit wordt zeer gewaardeerd.

Uiteraard zijn er ook een aantal verbeter- en aandachtspunten benoemd.

Om inzichtelijk te maken welke input de Dorpsbelangen hebben gegeven, zal per gestelde vraag een korte samenvatting worden gegeven van de gegeven antwoorden. Hierbij is zowel aandacht voor de positieve aspecten als voor de eventueel genoemde aandachts- en / of verbeterpunten.

Vraag 1 *Denkt u dat de dorpsbudgetten op een positieve manier hebben bijgedragen aan de leefbaarheid en inwonerparticipatie in uw dorp? Wilt u uw antwoord motiveren?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Het antwoord op deze vraag is zeer eenduidig. Nagenoeg alle Dorpsbelangen geven aan dat de dorpsbudgetten in positieve zin hebben bijgedragen aan de leefbaarheid, de saamhorigheid en de inwonerparticipatie. Met de dorpsbudgetten zijn activiteiten en projecten georganiseerd die anders waarschijnlijk niet van de grond waren gekomen. Er kon nu op een laagdrempelige en eenvoudige manier worden ingespeeld op de wensen en behoeften van de inwoners. In sommige gevallen was het tevens niet nodig om een eigen bijdrage te vragen van de inwoners. Zeker voor de mensen een kleine beurs is dit zeer belangrijk.

Als aandachtspunt / verbeterpunt is benoemd dat de communicatie rond de beschikbaarheid van de dorpsbudgetten nog wel iets beter kan. Door het Coronavirus hebben sommige Dorpsbelangen nog niet gevoel dat zij alle inwoners in hun achterban goed hebben kunnen bereiken. Dit zagen zij ook terug in het aantal aanvragen voor dorpsbudget. Deze Dorpsbelangen hebben er dan ook voor gekozen om het budget op te sparen.

Vraag 2 *Denkt u dat u met het dorpsbudget projecten en activiteiten hebt kunnen realiseren die anders niet zouden worden gerealiseerd?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Ook hier zijn de gegeven antwoorden weer redelijk eenduidig en liggen in het verlengde van vraag 1. Met de dorpsbudgetten zijn projecten en activiteiten georganiseerd die anders waarschijnlijk niet, of met een hogere eigen bijdrage, georganiseerd zouden kunnen worden. Met de dorpsbudgetten zijn bijvoorbeeld in verschillende dorpen reflecterende huisnummerbordjes geplaatst, is een leuke burendag georganiseerd of zijn AED’s aangeschaft. Een paar Dorpsbelangen geven aan dat deze projecten wellicht ook zonder de dorpsbudgetten van de grond zouden zijn gekomen, maar dit zou dan veel langer geduurd hebben (bijvoorbeeld d.m.v. het werven van fondsen). Nu konden deze projecten en activiteiten snel en laagdrempeliger worden opgepakt en voorzien van budget.

Vraag 3 *Is het proces rond het besteden en het verantwoorden van het dorpsbudget richting de achterban en de gemeente voldoende duidelijk en werkbaar?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Op deze vraag zijn verschillende antwoorden gegeven en dat komt voornamelijk door het Coronavirus. Nagenoeg alle Dorpsbelangen hebben aangegeven dat het proces rond het verantwoorden richting de achterban en de gemeente voldoende duidelijk is. Door het Coronavirus hebben een aantal Dorpsbelangen nog geen budget uitgegeven. Hierdoor konden deze Dorpsbelangen nog niks zeggen over de werkbaarheid. De Dorpsbelangen die wel activiteiten en projecten hebben gefinancierd met dorpsbudget, geven aan nog wel hun weg te moeten vinden in de verantwoording richting de achterban. Dit komt voornamelijk doordat jaarvergaderingen vaak niet door zijn gegaan. Hierdoor is er bijvoorbeeld gekozen om de verantwoording te publiceren in de dorpskrant of via de sociale media.

Mogelijk aandachtspunt / verbeterpunt is het aanpassen of verruimen van de verordening op dit punt. Nu is in de verordening en de bijbehorende nadere beleidsregels bepaald dat de verantwoording dient te geschieden door middel van een jaarlijkse vergadering. Het Coronavirus heeft ons geleerd dat deze bepaling in de praktijk niet altijd haalbaar is gebleken,

Vraag 4 *Op welke punten zou dit eventueel verbeterd kunnen worden?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Veel Dorpsbelangen geven aan op dit moment nog geen verbeterpunten te hebben. Het proces is duidelijk en de werkbaarheid hangt deels samen met het aldaar niet hebben gewerkt met de dorpsbudgetten. De Dorpsbelangen die wel projecten of activiteiten hebben gefinancierd met dorpsbudgetten merken op dat vooral de communicatie verbeterd kan worden. Men zou graag meer aanmeldingen ontvangen.

Vraag 5 *Het dorpsbudget wordt momenteel incidenteel beschikbaar gesteld door de gemeenteraad. Zou het een meerwaarde hebben als het dorpsbudget structureel wordt toegekend? Wilt u het antwoord motiveren.*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Alle Dorpsbelangen geven aan een duidelijke meerwaarde te zien in het structureel toekennen van de dorpsbudgetten. Veel gehoorde punten zijn:

- Een structureel budget maakt het mogelijk om te sparen voor grotere projecten;
- Het geeft rust, duidelijkheid en zekerheid. Een structureel bedrag maakt het mogelijk om financieel vooruit te plannen (meerjarenplan);
- Sommige Dorpsbelangen hebben zelf weinig tot geen inkomsten. Met een structureel bedrag kunnen bepaalde activiteiten jaarlijks mogelijk gemaakt worden;
- Een structureel budget vergroot het aanzien en de zichtbaarheid van de Dorpsbelangen in de dorpen omdat het proces via de Dorpsbelangen loopt. Dit heeft een positieve invloed op de bekendheid van de Dorpsbelangen.

Vraag 6 *Wat vindt u van de manier waarop de nota's bij de gemeente kunnen worden ingediend?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
De meeste Dorpsbelangen vinden de huidige werkwijze goed werkbaar. De nota's worden via de gebiedscoördinatoren bij de gemeente ingediend en bij afdeling Financien wordt gekeken of er BTW verrekend kan worden.

Als mogelijk aandachtspunt of verbeterpunt wordt genoemd dat het wellicht verstandig is om hiervoor een algemeen adres aan te maken. Op deze manier komen de nota's rechtstreeks binnen bij de afdeling financiën.

Vraag 7 *Wat vindt u van de opbouw van het dorpsbudget met een vast bedrag per Dorpsbelangen en variabel bedrag per inwoner?*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
De wijze waarop de budgetten verdeeld worden onder de Dorpsbelangen kunnen op brede steun rekenen. Zowel de grote als de kleine Dorpsbelangen zijn blij met een relatief 'hoge' vaste bedrag. De redenatie hierachter is dat een picknickbankje een groot dorp evenveel kost als in een klein dorp. De solidariteit tussen de Dorpsbelangen wordt zeer belangrijk gevonden.

Vraag 8 *Overige suggesties of opmerkingen*

**Samenvatting gegeven antwoorden**
Veel Dorpsbelangen geven aan zeer blij te zijn met de dorpsbudgetten. Het geeft zeker extra verantwoordelijkheden, maar het biedt ook mogelijkheden om zaken te realiseren die binnen het dorp belangrijk gevonden worden. Hiernaast is het een uitstekende methode om de saamhorigheid en nabuurschap te versterken in de dorpen.

Wel is het belangrijk om niet te vergeten dat de Dorpsbelangen uitsluitend bestaan uit vrijwilligers. Het is zaak om te zorgen dat de bestuursleden niet overvraagd worden.

**Jaarlijkse evaluatiebijeenkomst Dorpsbudgetten**
Ieder jaar komen alle Dorpsbelangen bij elkaar om gezamenlijk te evalueren hoe het gaat met het besteden van de dorpsbudgetten. Tijdens deze bijeenkomst worden ervaringen uitgewisseld, worden waardevolle verbindingen en contacten gelegd en wordt vooral van elkaar geleerd. Hoe doen andere Dorpsbelangen het, waar lopen andere Dorpsbelangen tegen aan en wat zou dit voor ons kunnen betekenen. Dergelijke vragen komen tijdens de bijeenkomsten nadrukkelijk aan de orde.

Ook vorig jaar heeft een dergelijke bijeenkomst plaatsgevonden. Op 28 september 2021 zijn alle Dorpsbelangen samen gekomen in de Willibrordkerk in Borger. Tijdens deze bijeenkomst is vanuit de Dorpsbelangen het signaal afgegeven dat het zeer wenselijk zou zijn als de dorpsbudgetten een structureel karakter zouden kunnen krijgen. Dit zou rust geven en zou zorgen voor stukje zekerheid en continuïteit in de financiële planning.

Ook tijdens deze avond is het Coronavirus nadrukkelijk aan de orde geweest. Mede door het virus hebben veel Dorpsbelangen nog geen goede start kunnen maken met de dorpsbudgetten. Het verenigingsleven viel stil, de onderlinge contacten werden minder en de jaarvergaderingen gingen veelal niet door. Dit werd door veel Dorpsbelangen gezien als een valse start.

In een aantal dorpen is het dorpsbudget nadrukkelijk gebruikt om de saamhorigheid en de onderlinge band binnen het dorp te versterken. Zo zijn er met kerst en Pasen acties geweest met soep en andere lekkernijen. Deze lekkernijen werden gratis aan de inwoners aangeboden en hebben gezorgd voor wat licht in de donkere tijden.

Naast de leuke een waardevolle activiteiten binnen de eigen dorpen, hebben de dorpsbudgetten ook gezorgd voor meer contact tussen de Dorpsbelangen onderling. Doordat in meerdere dorpen dezelfde vragen of wensen speelden, hebben Dorpsbelangen elkaar opgezocht en gezamenlijk dingen opgepakt. Zo hebben een aantal Dorpsbelangen gezamenlijk de reflecterende huisnummerbordjes aangeschaft. Dit leverde een behoorlijk inkoopvoordeel op en de onderlinge relatie / het contact tussen de Dorpsbelangen is aanmerkelijk verbeterd.

Een structureel dorpsbudget zou dergelijke onderlinge contacten aanmerkelijk kunnen versterken.

Tevens sluit dit mooi aan bij het uitgangspunt van de faciliterende overheid. De gemeente stelt middelen beschikbaar en geeft vertrouwen aan de inwoners.

**Ervaringen gebiedscoördinatoren / opbouwwerkers Andes**
De gebiedscoördinatoren en de opbouwwerkers van Andes zijn vanaf het begin betrokken geweest bij de dorpsbudgetten en hebben aan de wieg gestaan van de vastgestelde verordening en de nadere beleidsregels. Hun beeld ligt in lijn met de oogst van de enquête en de uitkomsten van de gehouden bijeenkomsten.

De dorpsbudgetten hebben een absolute meerwaarde voor de leefbaarheid in de dorpen. Met deze middelen worden de Dorpsbelangen beter gefaciliteerd, kunnen zij hun rol nog beter vervullen en kunnen zij sneller inspelen op belangrijke vragen / aspecten die leven in hun dorp. Hiervoor hoeft bijvoorbeeld niet steeds gekeken te worden naar subsidies etc. De tijd die hiermee gemoeid gaat, kan nu worden besteed aan andere zaken. Dit is ook een zeer belangrijk aspect.

Binnen de Dorpsbelangen komen ook veel zaken terecht op een beperkt aantal schouders. Met de dorpsbudgetten kunnen een aantal structurele zaken worden opgepakt die veel tijd en energie vergen. Denk bijvoorbeeld aan de lokale dorpskrantjes. Met een bijdrage uit de dorpsbudgetten kan de dorpskrant gratis en zonder bijdrage van de leden verspreid worden in het dorp. De afhankelijkheid van advertenties en het innen van eventuele contributies wordt hiermee ondervangen. Het is dan ook zeer wenselijk dat de dorpsbudgetten een structureel karakter krijgen. De besturen kunnen dan rekenen op een gegarandeerd bedrag en dit geeft rust.

Wel hebben de gebiedscoördinatoren en de opbouwwerkers van Andes een belangrijk aandachtpunt; Wees heel zuinig op de besturen van de Dorpsbelangen!

De besturen van de Dorpsbelangen bestaan uitsluitend uit vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor de leefbaarheid in de dorpen. Met het toekennen van de dorpsbudgetten krijgen zij er ook weer een taak met bijbehorende verantwoordelijkheid bij.

De ervaring van de gebiedscoördinatoren en de opbouwwerkers van Andes is dat de besturen dit graag voor de inwoners van hun dorp overhebben, maar dat er wel voor moet worden gewaakt dat de besturen niet verzuipen.

Goede ondersteuning vanuit de gemeente (doormiddel van de gebiedscoördinatoren) en de opbouwwerkers van Andes is dan zeer belangrijk. De verwachting is dat er in het ‘na Coronatijdperk’ weer meer activiteiten georganiseerd gaan worden / aanvragen binnen gaan komen. Dit betekent dat er ongetwijfeld vaker een beroep op het dorpsbudget gedaan gaat worden. Goede en duidelijke dorpsagenda’s en onderliggende dorpsbelevingsonderzoeken zijn dan van groot belang en toegevoegde waarde.

In deze context kan ook worden gekeken naar andere faciliterende en ondersteunende aspecten als bijvoorbeeld het gemeentehuis. Het gemeentehuis wordt ingericht als huis van de gemeente. Dit biedt wellicht ook mogelijkheden voor de Dorpsbelangen om gebruik te maken van het gemeentehuis op het gebied van vergaderen etc.

**Evalueren en actualiseren van de verordening 'Dorpsbudgetten gemeente Borger-Odoorn 2020' en de nadere beleidsregels 'Besteding en verantwoording dorpsbudgetten’**
Het Coronavirus heeft ervoor gezorgd dat de Dorpsbelangen in sommige gevallen slechts gedeeltelijk hebben kunnen voldoen aan de bepalingen uit de vastgestelde verordening en de bijbehorende beleidsregels. De gevraagde jaarvergaderingen zijn bijvoorbeeld niet altijd gehouden. Dit is allemaal heel begrijpelijk. Veel Dorpsbelangen hebben hier behoorlijk mee geworsteld en hebben gekeken naar alternatieven. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van de sociale media en de dorpskrantjes.

Omdat de afgelopen 2 jaar zeer merkwaardig zijn verlopen, is ervoor gekozen om hier bij de enquête niet al te diep op in te gaan. Het geeft namelijk niet een goed en zuiver beeld van de ‘normale’ realiteit. Bij de enquête is vooral aandacht geweest voor de vraag of de dorpsbudgetten een toegevoegde waarde hebben voor de leefbaarheid en of de Dorpsbelangen van mening zijn dat de dorpsbudgetten en structureel karakter moeten krijgen.

Het antwoord hierop is volmondig ja.

Er wordt dan ook geadviseerd om de verordening en nadere beleidsregels na afloop van dit jaar gezamenlijk met de Dorpsbelangen en de opbouwwerkers van Andes te evalueren en te kijken waar zaken eventueel aangepast moeten worden.

Hierna zou het wenselijk zijn om deze gezamenlijke evaluatie structureel in te plannen met een frequentie van 1 keer per 2 jaar.

Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat de verordening en de beleidsregels actueel blijven en aansluiten bij de wensen en behoeften van de gemeente en de Dorpsbelangen.

**Conclusie en aandachts- en verbeterpunten**
Op basis van de uitkomsten van de gehouden enquête, de oogst van de jaarlijkse bijeenkomsten met de Dorpsbelangen en de ervaringen van de gebiedscoördinatoren, kan worden geconcludeerd dat de dorpsbudgetten een absolute meerwaarde hebben voor de leefbaarheid in onze dorpen.

Met goede ondersteuning en het structureel toekennen van de budgetten kan dit alleen maar worden versterkt.

Aandachts- en verbeterpunten:

- Zorg voor een goede ondersteuning van de Dorpsbelangen;
- Richt een specifiek mailadres in voor het indienen van de nota’s;
- Evalueer de verordening 'Dorpsbudgetten gemeente Borger-Odoorn 2020' en de nadere beleidsregels 'Besteding en verantwoording dorpsbudgetten’ structureel 1 keer per 2 jaar samen met de Dorpsbelangen;